

Mira Menorca

PREMIS PERIODÍSTICS 2026

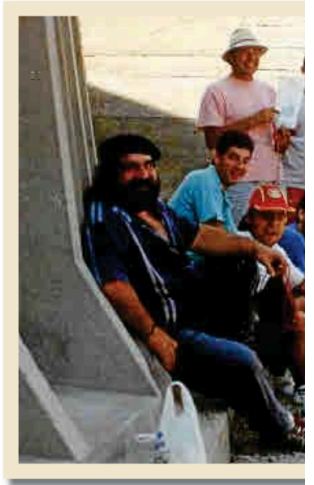
PREMI MATEU SEGUÍ PUNTAS PER A MENORS DE 25 ANYS

Lluís Junyent Orfila

Lluís Junyent (Maó, 2004) va estudiar al centre Mateu Fontirroig i ara es troba en el quart curs dels estudis d'Antropologia social i cultural a la Universitat de Barcelona. És articulista d'«Es Diari» a la secció Joves amb veu. Ha estat el guanyador del premi Mateu Seguí Puntas per autors menors de 25 anys amb aquest treball d'investigació sobre el procés que va permetre la independència des Migjorn Gran. Aquesta història li va semblar molt interessant i insòlita quan, per un motiu personal, va descobrir i valorar aquest poble i els migjorners.

Grup de migjorners que van anar as Mercadal a convidar al primer ple

Es Migjorn Gran: aproximació a l'explosió d'una identitat hi

► El camí cap a un **municipi independent** és una història insòlita, un fet que passa molt poques vegades, que va donar visibilitat i identitat a un poble que ja tenia personalitat pròpia

Quan un entra a Migjorn Gran, especialment a primeres hores del dia, el silenci és gairebé físic. L'aire té una densitat pròpia; un s'hi sent protegit per una mena de calma interior que no es troba fàcilment en altres llocs de l'Illa. Els carrers estrets, les façanes emblanquinades i els solars encara buits recorden una Menorca antiga, no accelerada. I és just en aquesta atmosfera aparentment immòbil on es troba una història sorprenent. Perquè es Migjorn Gran, aquest poble discret i humil, guarda dins seu un relat col·lectiu intens, llarg i profund: la història de com una comunitat que semblava condemnada a la invisibilitat va aconseguir reconstruir els seus orígens, reivindicar la seva identitat i convertir-se, finalment, en municipi independent.

La independència des Migjorn Gran, obtinguda l'1 de gener de 1989 després d'un procés que va durar dècades, no és simplement un episodi administratiu. És, sobretot, una victòria simbòlica. Una mostra de com la identitat d'un poble no apareix de manera espontània, sinó que es construeix amb paciència, amb quotidianitat, amb memòries, amb festes, amb arxius, amb lluites i amb silencis. De fet, si alguna cosa demostra la història des Migjorn és exactament allò que l'antropòleg Frederik Barth va descriure fa més de mig segle: la identitat col·lectiva no és un conjunt de trets essencials, sinó una

frontera simbòlica que un grup estableix i, sobretot, manté. És Migjorn no es va fer poble per decret; es va fer poble perquè els migjorners es van reconèixer com a tals.

Aquesta idea es fa encara més evident quan s'exploren els orígens del nucli. A diferència d'altres pobles menorquins, es Migjorn no té una data fundacional clara. La seva història està

CAPELLA DE ST. CRISTÒFOL

Un petit oratori rural que, al segle XVIII, actuava com a focus espiritual, social i administratiu

farcida de llacunes, de contradiccions, de fragments dispersos. Alguns historiadors parlen de colons de Ferreries que baixaren cap a la marina; d'altres assenyalen cases disperses que, amb el temps, s'anaren connectant. I després hi ha la teoria que situa la capella de Sant Cristòfol com a punt inicial: un petit oratori rural que, al segle XVIII, actuava com a focus espiritual, social i administratiu. La veritat és que totes aquestes versions poden ser simultàniament certes, perquè es

Migjorn no neix en un acte singular, sinó en un procés lent i orgànic, en la suma de maneres de viure, de treballar i de relacionar-se.

Però aquesta nebulosa inicial té un sentit profund si es llegeix a través de les teories de Michel Foucault. Per Foucault, l'arxiu no és neutral; és un instrument de poder. Allò que s'hi registra determina allò que pot ser explicat i allò que queda en un racó en silenci. Es Migjorn, durant molt de temps, va quedar en aquest racó. Massa petit, massa rural, massa dispers per despertar l'interès de les institucions. No és que el poble no existís: és que no importava en el relat oficial. Això explica que els documents antics siguin escassos i que la seva història aparegui sempre fragmentada.

Aquest buit documental, però, no significava que el poble no tingués identitat. Simplement significava que no estava formalitzada. I això canvia de forma radical amb un element sorprenent: la revista «Llum Nova».

Publicada entre 1912 i 1913, «Llum Nova» és un testimoni excepcional del naixement de la consciència migjornera. Editada per la Unió des Migjorn-Gran,

escrita en menorquí popular i destinada als veïns, aquesta revista recull notícies, queixes, avisos i articles polítics d'una modernitat sorprenent. És, probablement, la primera vegada que el poble es mira al mirall i s'atreveix a dir-se: «Som alguna cosa més». Les seves editorials reclamen millores, critiquen negligències administratives i, sobretot, exigeixen autonomia:

RESSORGIMENT

En la Transició, el substrat identitari, invisible però potent, es troba en un moment òptim

«Volem l'autonomia municipal», s'hi llegeix en una de les edicions. I aquella frase, que podria semblar anecdòtica, es convertirà dècades després en un vell somni possible.

«Llum Nova» és molt més que una revista local. És l'expressió d'allò que Manuel Delgado descriu com la construcció simbòlica dels espais. Per a Delgado, les identitats no es fan només a partir de trets culturals, sinó del que les persones fan en els espais que

comparteixen: la plaça, el carrer, la festa, el mercat. Es Migjorn, al llarg de dècades, ha creat identitat a través de la quotidianitat. La festa de Sant Cristòfol, per exemple, no és només una celebració religiosa, sinó una afirmació comunitària: un moment en què el poble es veu, es reconeix i es reafirma. Els programes antics de festes, plens de crítiques subtils i comentaris sobre les mancances locals, funcionaven com un espai d'expressió política encoberta. Era una manera de reivindicar-se sense aixecar pols.

Quan arriba la transició democràtica, aquest substrat identitari, invisible però potent, es troba en un moment òptim. La fi del franquisme obre possibilitats noves: moviments veïnals, reorganitzacions municipals, retorn de competències. I és aleshores quan entra en escena una figura que marcarà la història del poble: Cristòfol Moll Huguet.

Moll, que havia estat corresponent del diari «Menorca» durant una dècada, tenia un coneixement íntim de la realitat migjornera. Quan la UCD li proposa entrar a la candidatura des Mercadal, ell imposa una condi-

Continua a la pàgina següent

